پارسیان دژ
تاریخ، فرهنگ و میراث ایران

مجموعهٔ مقاله‌ها
نسخهٔ ماندگار

ایران در دوران معاصر

طاهر بنیان گذار نخستین دودمان حکومت نیمه مستقل ایرانی (طاهریان) پس از اسلام

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی
انتشار: ۹ بهمن ۱۳۹۴ · ۳ دقیقه مطالعه

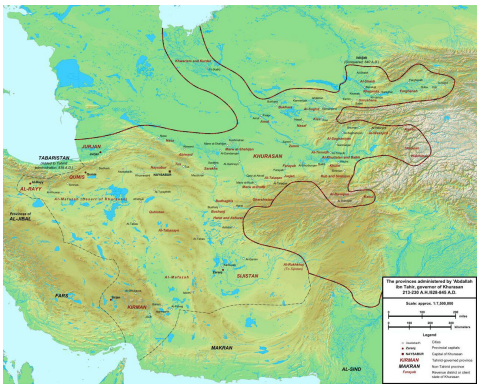

چکیدهٔ مقاله

طاهریان از خراسانیانی هستند که از همان آغاز مسلمانی در دستگاه لشکری و کشوری خراسان صاحب منصب بودند. در نسب نامه ای که برای آنها ساخته اند ، نژاد آنان را با واسطه رستم دستان ، به منوچهر پادشاه افسانه ای ایران می رسانند. مسعودی در تنبیه الاشراف ایشان را رستمی میخواند. البته در این گونه نسب نامه ها تردید هایی نیز وجود دارد. همانند ابومسلم در زمان پیدایش عباسیان، طاهر نیز در زمان مأمون در خراسان پایگاه استواری داشت . ولی مانند ابومسلم همچون عامل خراسان رفتار نکرد. بلکه مانند یک فرمان روای بر حق عمل

پارسیان دژ / ایران در دوران معاصر

طاهریان از خراسانیانی هستند که از همان آغاز مسلمانی در دستگاه لشکری و کشوری خراسان صاحب منصب بودند.

در نسب نامه ای که برای آنها ساخته اند ، نژاد آنان را با واسطه رستم دستان ، به منوچهر پادشاه افسانه ای ایران می رسانند. مسعودی در تنبیه الاشراف ایشان را رستمی میخواند. البته در این گونه نسب نامه ها تردید هایی نیز وجود دارد.
همانند ابومسلم در زمان پیدایش عباسیان، طاهر نیز در زمان مأمون در خراسان پایگاه استواری داشت . ولی مانند ابومسلم همچون عامل خراسان رفتار نکرد. بلکه مانند یک فرمان روای بر حق عمل نمود و تا آنجا پیشرفت که نام خلیفه را از خطبه انداخته و به نام خود سکه زد. برای همین مرگ وی را به مأمون نسبت میدهند. طبری میگوید طاهر هنگام مرگ به فارسی گفت : در مرگ نیز مردی باید...
تاریخ از طاهر به عنوان مردی دلیر و کوشنده و در عقاید خویش استوار و پا برجای ، بخشاینده و نیکو دل یاد کرده است. او از یک چشم نابینا بوده که در مورد علت آن قول های متفاوتی وجود دارد.
طاهر را دادگستر و زیر دست پرور و نیکو کردار دانسته اند که در آبادانی خراسان بسیار کوشید.
وی توجه بسیار به حال برزیگران و آسایش آنان داشته است طاهر کاریز های بسیار در آن دیار روان کرد و هنوز پس از گذشت صدها سال یادگار آن روزگار در میان مردم خراسان است چنانچه در این ایام نیز بهترین کاریز های موجود در خراسان را قنات طاهری میخوانند. داستانی در خصوص دانش طاهر درباره آب های زیر زمینی در میان مردم خراسان متداول بوده که تا قرن نهم نیز اشتهار داشت به طوری که مورخان از زبان مردم آن سامان طاهر را طاهر آب شناس خوانده اند، وی در نظم و نثر هم از ناموران روزگار بود. در زبان عربی شعر هایی نیکو می سرود . در کتب نهایت الادب ، الاغانی، و الفهرست به آنها اشاره شده است. همچنین نمونه هایی از توقیعات و اندرز های وی موجود است . نامه طاهر به پسرش در نوع خود بی نظیر و یکی از نخستین اندرز نامه های حاکم ایران اسلامی به سنت پادشاهان پیش از اسلام است که ابن خلدون بسیار از آن تجلیل کرده است.
طاهر با ادیبان روزگار به خوبی رفتار کرده و بسیاری از ایشان را در سلک کارفرمایان خویش جای داد.

منهاج السراج.
طبری.ج ۱۳
یعقوبی.ج ۲
طبقات ناصری

تاریخ خاندان طاهری. سعید نفیسی.

/ با سپاس از امیر آلبرت

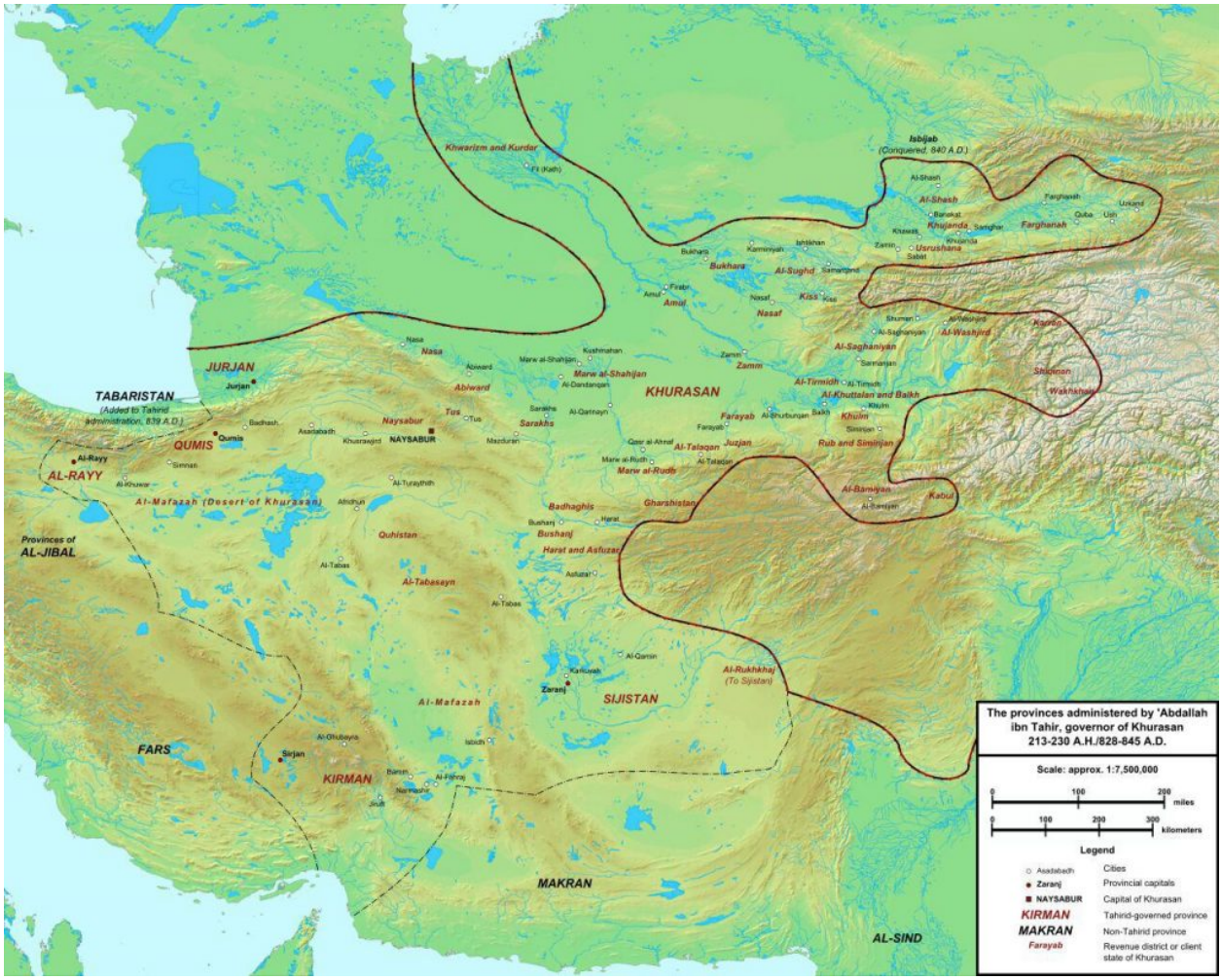

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «طاهر بنیان گذار نخستین دودمان حکومت نیمه مستقل ایرانی (طاهریان) پس از اسلام»، پارسیان دژ، ۱۳۹۴.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وب‌سایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

https://parsiandej.ir/articles/1773/pdf/طاهر-بنیان-گذار-نخستین-دودمان-حکومت-نی.pdf

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵